

ПОЛІТИКО-ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

POLITICAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF STRATEGIC ENSURING OF UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY UNDER MARTIAL LAW

Пустовар В.В.,

orcid.org/0009-0001-9790-0210

докторант кафедри політичних наук

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

У статті розкрито проблематику стратегічного управління економічною безпекою України в умовах воєнного стану як чинника збереження керованості держави, стійкості економічної системи та здатності протидіяти комплексним внутрішнім і зовнішнім загрозам. Обґрунтовано, що війна змінює логіку публічної політики, переводячи економічну безпеку з площини переважно довгострокового планування у режим постійної адаптації, де визначальними стають узгодженість політик, концентрація ресурсів і пріоритизація рішень.

Методи дослідження ґрунтуються на міждисциплінарному підході з поєднанням інституційного аналізу державного управління, системного бачення взаємозв'язків між бюджетною, фінансовою, соціальною та безпековою політиками, а також елементів нормативно-правового аналізу інструментів контролю, прозорості, антикорупційного регулювання та судового забезпечення економічної стабільності.

Результати дослідження засвідчують, що інституційна координація є базовою умовою ефективності стратегічного управління економічною безпекою, оскільки в умовах війни управлінські рішення різних центрів впливу фактично утворюють єдиний контур ризиків і наслідків. Показано, що історично сформована фрагментація повноважень та відсутність єдиного центру стратегічного планування продукують дублювання функцій, суперечливі сигнали й ситуативність рішень, що підриває довгострокову економічну стійкість.

Стратегічний вимір економічної безпеки потребує нормативно-правового закріплення через режими процедурності, підзвітності та відповідальності, зокрема у сфері публічних фінансів, антикорупційної політики та судового забезпечення. Обґрунтовано необхідність посилення фінансового контролю і прозорості, модернізації антикорупційних норм з урахуванням ризиків оборонних закупівель і відбудови, а також розвитку судової системи як гаранта прав власності та інвестиційної довіри.

У висновках встановлено, що стратегічне управління економічною безпекою у воєнний період має розглядатися як базовий компонент державної спроможності, а його результативність визначається подоланням фрагментарності управління, інституціоналізацією міжвідомчої взаємодії, створенням інтегрованої стратегії з розмежуванням тактичних і стратегічних завдань та впровадженням правових механізмів контролю, прозорості й відповідальності.

Ключові слова: економічна безпека, стратегічне управління, інституційна координація, фінансова стабільність, антикорупційне регулювання, судова реформа, міжнародна фінансова допомога.

The article reveals the issues of strategic management of Ukraine's economic security in conditions of martial law as a factor in maintaining state governance, economic stability, and the ability to counter complex internal and external threats. It is argued that war changes the logic of public policy, shifting economic security from a predominantly long-term planning perspective to a mode of constant adaptation, where policy coordination, resource concentration, and decision prioritization become decisive.

The research methods are based on an interdisciplinary approach combining institutional analysis of public administration, a systemic view of the interrelationships between budgetary, financial, social, and security policies, as well as elements of regulatory and legal analysis of control instruments, transparency, anti-corruption regulation, and judicial enforcement of economic stability.

The results of the study show that institutional coordination is a basic condition for the effectiveness of strategic economic security management, since in wartime, management decisions made by different centers of influence effectively form a single contour of risks and consequences. It has been shown that the historically formed fragmentation of powers and the absence of a single center for strategic planning produce duplication of functions, conflicting signals, and situational decisions, which undermines long-term economic stability.

The strategic dimension of economic security needs to be enshrined in law through procedural, accountability, and responsibility regimes, particularly in the areas of public finance, anti-corruption policy, and judicial enforcement. The need to strengthen financial control and transparency, modernize anti-corruption norms taking into account the risks of defense procurement and reconstruction, and develop the judicial system as a guarantor of property rights and investment confidence is justified.

The conclusions establish that strategic management of economic security during wartime should be considered a basic component of state capacity, and its effectiveness is determined by overcoming the fragmentation of management, institutionalizing interagency cooperation, creating an integrated strategy with a distinction between tactical and strategic tasks, and introducing legal mechanisms for control, transparency, and accountability.

Key words: economic security, strategic management, institutional coordination, financial stability, anti-corruption regulation, judicial reform, international financial assistance.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану економічна безпека набуває виразного політичного виміру, оскільки питання розподілу ресурсів, пріоритетів фінансування, соціальних зобов'язань і доступу до зовнішньої підтримки стають предметом політичних рішень і суспільних домовленостей. Війна трансформує економічну сферу на арену політичної конкуренції інтересів, де економічна стабільність безпосередньо пов'язується з легітимністю влади, довірою громадян та здатністю політичних інститутів забезпечувати мобілізацію і перерозподіл ресурсів в умовах екзистенційної загрози.

Водночас політична система в умовах війни стикається з напруженням між необхідністю концентрації повноважень і збереженням механізмів підзвітності та контролю, що безпосередньо впливає на стан економічної безпеки. Політизація бюджетних, антикорупційних і судових рішень, асиметрія впливу внутрішніх та зовнішніх акторів, а також залежність від міжнародної фінансової допомоги формують складне поле політичних ризиків, у якому економічна безпека виступає не лише об'єктом управління, а й інструментом політичної стабілізації або, навпаки, фактором посилення внутрішніх конфліктів і криз легітимності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблематика економічної безпеки, воєнного стану та пов'язаних із цим політичних і правових трансформацій розглядається в працях українських науковців з різних теоретичних позицій, зокрема кризь призму бюджетної стабільності, судової реформи, антикорупційних ризиків та міжнародної фінансової підтримки. Окремі аспекти інституційної та соціально-економічної вразливості держави в умовах війни досліджено у працях Гбур З., Гнатів О., Гриник О., Сисоєвої І., Драчова О., Замрига А., Канєва Т., Галабурда А., Коваленко А., Рубежова Б., Ковач Я., Малахова Г., Мойсіяхи А., Панченко В., Платухіна О., Соколова О.,

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості досліджень, присвячених економічній безпеці та кризовому розвитку, недостатньо опрацьованим залишається її політичний вимір у контексті воєнного стану, зокрема взаємозв'язок між економічною безпекою, легітимністю влади та стійкістю політичних інститутів. У науковому дискурсі обмежено представлено аналіз економічної безпеки як інструменту політичної стабіліза-

ції, а також впливу міжнародної фінансової підтримки на трансформацію внутрішніх політичних рішень і баланс між зовнішньою залежністю та економічним суверенітетом держави.

Формулювання цілей статті. Метою статті є комплексний аналіз стратегічного управління економічною безпекою України в умовах воєнного стану з акцентом на інституційну координацію органів державної влади, нормативно-правове забезпечення та роль міжнародної фінансової й інституційної підтримки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегічне управління економічною безпекою в умовах воєнного стану набуває визначального значення для збереження керованості держави, стійкості економічної системи та здатності протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Війна докорінно змінює логіку державного управління, висуваючи на перший план потребу у швидкому прийнятті рішень, концентрації ресурсів і чіткому визначенні пріоритетів.

За таких умов економічна безпека перестає бути виключно сферою довгострокового планування і перетворюється на динамічний процес постійної адаптації до мінливого безпекового середовища. Це вимагає не лише оновлення правових і фінансових інструментів, але й формування цілісної системи стратегічного управління, здатної забезпечити узгодженість дій органів державної влади.

Ключовою передумовою ефективного стратегічного управління економічною безпекою є інституційна координація органів державної влади. У воєнний період економічні, фінансові, безпекові та соціальні рішення тісно переплітаються, а їх реалізація здійснюється різними органами виконавчої влади, центральними і місцевими інституціями, регуляторними та контрольними органами.

За відсутності чітко вибудованих механізмів координації виникає ризик дублювання функцій, суперечливих управлінських сигналів і розпорощення ресурсів. Стратегічне управління вимагає не формального узгодження позицій, а реальної інтеграції політик, коли фінансова, бюджетна, інвестиційна, соціальна і безпекова складові економічної політики розглядаються як елементи єдиного управлінського контуру.

В українських реаліях проблема координації у сфері економічної безпеки загострюється через історично сформовану фрагментацію повноважень між органами державної влади. Окремі інституції відповідають за фінансову стабільність,

інші за антикорупційну політику, ще інші за оборонні закупівлі, інвестиційний клімат або соціальний захист [10].

У мирний час така модель може компенсуватися процедурною взаємодією, проте в умовах війни вона створює структурні дисфункції. Відсутність єдиного центру стратегічного планування призводить до ситуації, коли рішення ухвалюються ситуативно, без належного врахування їх довгострокових наслідків для економічної безпеки.

Фрагментація управління ускладнює формування спільного бачення економічних пріоритетів воєнного часу. Кожен орган влади діє в межах власної компетенції, орієнтуючись на вузько визначені завдання, що знижує ефективність загальнодержавної політики. У результаті економічна безпека часто розглядається як сума окремих заходів, а не як системна характеристика функціонування держави. Такий підхід не дозволяє повною мірою врахувати взаємозв'язки між бюджетною стабільністю, довірою інвесторів, соціальною стійкістю та обороноздатністю, що є критично важливим у період збройної агресії.

В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває питання стратегічного прогнозування та сценарного планування у сфері економічної безпеки. Відсутність єдиного центру, відповідального за формування та актуалізацію таких сценаріїв, знижує здатність держави своєчасно реагувати на зміну умов.

Стратегічне управління передбачає не лише реагування на вже наявні загрози, але й випереджувальне формування політик, спрямованих на мінімізацію майбутніх ризиків. Це стосується як фінансових шоків, так і ризиків, пов'язаних із відбудовою, інтеграцією міжнародної допомоги та трансформацією економічної структури [14].

Необхідність формування інтегрованої державної стратегії економічної безпеки в умовах війни і відбудови зумовлена саме потребою подолання фрагментарності управління. Така стратегія має виконувати роль рамкового документа, що визначає цілі, принципи, пріоритети та інструменти державної політики у сфері економічної безпеки. Вона повинна поєднувати воєнні потреби з перспективами повоєнного розвитку, забезпечуючи спадковість рішень і уникнення стратегічних розривів між етапами протидії агресії та відновлення країни.

Інтегрована стратегія економічної безпеки має ґрунтуватися на чіткому розмежуванні тактичних і стратегічних завдань. Воєнний час вимагає оперативних рішень, однак ці рішення не повинні підривати довгострокові основи економічної стійкості.

Саме тому стратегічне управління повинно передбачати механізми оцінювання наслідків надзвичайних заходів для майбутнього інститу-

ційного розвитку, інвестиційної привабливості та соціальної стабільності. Відбудова держави після війни значною мірою залежатиме від того, наскільки послідовною та прогнозованою була економічна політика у воєнний період.

Важливим елементом стратегічного управління економічною безпекою є інституціоналізація міжвідомчої взаємодії. Це передбачає створення сталих механізмів координації, які не залежать від персональних чи політичних факторів і здатні функціонувати в умовах високої турбулентності [13].

Така взаємодія має спиратися на єдину інформаційно-аналітичну базу, спільні критерії оцінювання ризиків та узгоджені показники ефективності державної політики. Лише за умови синхронізації дій ключових інституцій можливе формування цілісної системи економічної безпеки.

Стратегічне управління економічною безпекою в умовах воєнного стану є не додатковим, а базовим елементом державної спроможності. Подолання фрагментації повноважень, посилення інституційної координації та розроблення інтегрованої державної стратегії створюють передумови для ефективного використання ресурсів, збереження економічної стійкості та забезпечення переходу від воєнної мобілізації до повоєнного розвитку. У цьому контексті економічна безпека постає не лише як об'єкт захисту, а як результат свідомо вибудованої та узгодженої державної політики.

Логічним продовженням стратегічного виміру економічної безпеки є його нормативно-правове закріплення, адже інституційна координація та інтегрована державна стратегія залишаються декларативними без чітко визначених правових режимів, процедур і відповідальності суб'єктів реалізації. Саме право забезпечує трансляцію стратегічних пріоритетів у обов'язкові для виконання правила, створює інструменти контролю за ресурсами та ризиками, а також уніфікує механізми реагування на загрози у фінансовій, інвестиційній і антикорупційній сферах.

Розвиток ефективної системи правового забезпечення економічної безпеки України вимагає комплексного оновлення законодавства з урахуванням сучасних викликів, зумовлених війною, трансформацією глобальних ринків та внутрішніми інституційними обмеженнями. Економічна безпека у таких умовах набуває багатовимірного характеру і включає захист фінансової системи, забезпечення прозорості публічних фінансів, стабілізацію інвестиційного середовища, попередження корупційних загроз та гарантування справедливості правозастосування. Вдосконалення правових норм потребує системних реформ, що охоплюють механізми контролю та прозорості, антикорупційну політику, судову систему та роз-

виток цифрових інструментів оцінювання ризиків [11].

Посилення механізмів контролю та забезпечення прозорості у сфері публічних фінансів виступає визначальною передумовою зміцнення економічної стійкості держави. В умовах воєнного часу управління публічними фінансами характеризується зростанням бюджетного навантаження, перерозподілом ресурсів на користь пріоритетних напрямів та необхідністю оперативного ухвалення фінансово-управлінських рішень.

Такий контекст створює додаткові ризики неефективного використання коштів, помилкових пріоритетів фінансування та зловживань. Тому правове регулювання має забезпечити чіткі стандарти фінансової дисципліни, прозорості та підзвітності. Потрібно формувати комплексну систему фінансового контролю, яка включає незалежні аудитори, аналітичні центри, органи державного фінансового моніторингу та громадські інституції, що мають бути інтегровані в єдине інформаційне поле.

Правова система має гарантувати передбачуваність бюджетного процесу та формувати інституційні умови для незалежного оцінювання результативності й ефективності державних програм. Пріоритетним є удосконалення нормативного регулювання доступу до інформації про бюджетні видатки, зокрема у сфері оборони, із забезпеченням оптимального співвідношення між вимогами національної безпеки та принципом публічності.

У цьому контексті обґрунтованим є впровадження інструментів моніторингу бюджетних видатків у режимі, наближеному до реального часу, а також запровадження обов'язкового механізму публічної звітності щодо виконання бюджетних програм. Доцільним є посилення юридичної відповідальності за викривлення або маніпулятивне представлення бюджетних даних і одночасне розширення повноважень контролюючих органів шляхом надання їм дієвих процедурних та санкційних механізмів реагування. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню прозорості управління фінансовими потоками, що виступає системоутворювальним чинником зміцнення довіри громадян та міжнародних партнерів.

Оновлення антикорупційних норм у воєнному та повоєнному контексті є одним із найважливіших напрямів удосконалення правової системи, оскільки корупція підриває економічну безпеку, спотворює ринкові механізми та знижує ефективність використання державних ресурсів. Війна створила нові корупційні ризики, пов'язані з оборонними закупівлями, гуманітарною допомогою, реконструкцією інфраструктури, призначенням компенсацій і роботою місцевих бюджетів [7].

Антикорупційні механізми, що функціонували у довоєнний період, потребують комплексної

модернізації з урахуванням зміненої оперативно-управлінської реальності воєнного часу. Законодавче регулювання має містити спеціальні положення щодо застосування захищених та екстрених процедур закупівель, передбачати дієві інструменти постконтрактного моніторингу й аудиту, а також гарантувати інституційну та процесуальну незалежність органів, уповноважених на розслідування корупційних правопорушень. Антикорупційна політика має еволюціонувати від переважно формалізованої моделі декларування до превентивної поведінкової парадигми, орієнтованої на мінімізацію ризиків і запобігання правопорушенням на основі ризик-орієнтованих підходів.

Окрему увагу потрібно приділити регулюванню сфери закупівель подвійного призначення, де рівень ризиків є найвищим. Держава має розробити механізми відстеження ланцюгів постачання, аналізу вартості та контролю якості в умовах високої секретності. Запровадження незалежних аудиторських груп, спеціалізованих аналітичних інструментів та цифрової ідентифікації кожної партії поставок сприятиме мінімізації корупційних зловживань та підвищить ефективність витрачання коштів.

У повоєнний період антикорупційні норми мають виконувати системоутворювальну функцію, забезпечуючи прозорість і справедливість процесів відбудови держави. Пріоритетом є запровадження підвищених стандартів відкритості та підзвітності під час реалізації проєктів реконструкції, фінансування інфраструктурних об'єктів і залучення міжнародної допомоги.

Нормативно-правова база має встановлювати чіткі процедури взаємодії українських інституцій з міжнародними організаціями, регламенти контролю за використанням ресурсів та прозорі критерії відбору підрядників. Формування системи інтегрованого ризик-менеджменту створить передумови для ефективного відновлення країни в умовах підвищеної відповідальності та посиленої міжнародної уваги до процесів реконструкції.

Реформування судової системи виступає ключовою умовою економічної безпеки, оскільки забезпечує захист прав власності, справедливість регуляторних рішень, сталість контрактних відносин та передбачуваність правозастосування. Ефективна судова система є фундаментом інвестиційної привабливості, адже гарантує учасникам ринку можливість відстоювати свої інтереси в умовах правової визначеності [5].

В Україні судова система впродовж тривалого часу виступала чинником економічної невизначеності. Непослідовність судової практики, вплив політичних і бізнесових груп, надмірна тривалість розгляду справ та дефіцит дієвих механізмів відповідальності за недоброчесну поведінку суддів формували підвищені ризики для суб'єктів

господарювання. В умовах воєнного стану зазначені дисфункції набули додаткової актуальності, оскільки інвестори та міжнародні партнери пов'язують готовність до співпраці з наявністю стабільних і передбачуваних правових гарантій.

Судова реформа має передбачати комплексні заходи щодо оновлення суддівського корпусу, зміцнення незалежності суддів та впровадження сучасних процедур правосуддя. Потрібно забезпечити фактичну деполітизацію судової системи, створити механізми перевірки доброчесності та підвищити роль професійних стандартів.

Судова система повинна стати гарантом економічної свободи та чесної конкуренції. Необхідно вдосконалити інструменти розгляду господарських спорів, створити умови для швидких і ефективних процедур медіації, арбітражу та досудового врегулювання. Реформа судової системи має супроводжуватися розвитком автоматизованих процедур розподілу справ, цифрових кабінетів судді, електронної реєстрації документів та публічного доступу до судових рішень [1].

Перетворення судової системи на ефективний механізм захисту прав власності та виконання контрактів створює необхідні внутрішні передумови для макроекономічної стабілізації й відновлення інвестиційної довіри, однак у період воєнного стану потенціал таких реформ об'єктивно обмежується дефіцитом ресурсів і високою невизначеністю. Саме тому зміцнення економічної безпеки потребує поєднання внутрішніх інституційних змін із зовнішніми джерелами підтримки, які забезпечують фінансову стійкість держави та дають змогу одночасно утримувати критичні функції управління і фінансувати трансформаційні перетворення.

Роль міжнародної фінансової та інституційної підтримки у зміцненні економічної безпеки держави в умовах війни та повоєнної трансформації є системно важливою, оскільки саме зовнішні ресурси значною мірою компенсують втрати національної економіки, спричинені збройною агресією. Воєнний стан обмежує внутрішні можливості бюджету, знижує податкові надходження, підвищує видаткове навантаження та посилює макрофінансові ризики. За таких умов міжнародна допомога виступає не лише джерелом фінансової підтримки, але й інструментом стабілізації економічної системи, що дозволяє державі зберігати базові функції управління та виконувати соціальні й оборонні зобов'язання.

Зовнішня фінансова допомога безпосередньо впливає на бюджетну стабільність держави, забезпечуючи можливість фінансування критичних видатків в умовах дефіциту внутрішніх ресурсів. У воєнний період значна частина бюджетних коштів спрямовується на сектор безпеки і оборони, соціальні виплати, підтримку внутрішньо

переміщених осіб та відновлення пошкодженої інфраструктури. Таким чином зовнішня підтримка виконує стабілізаційну функцію, зменшуючи тиск на національну фінансову систему [4].

Водночас міжнародна фінансова допомога впливає на фінансову дисципліну держави, оскільки супроводжується вимогами до прозорості, підзвітності та ефективності використання коштів. Умови надання допомоги зазвичай передбачають дотримання чітких процедур бюджетного планування, звітності та контролю, що стимулює державні інституції до вдосконалення управлінських механізмів. У цьому сенсі зовнішня підтримка виконує роль зовнішнього дисциплінуючого чинника, який знижує ризики нецільового використання ресурсів і сприяє формуванню більш відповідальної фінансової політики навіть в умовах надзвичайного правового режиму.

Особливе значення має інституційна складова міжнародної підтримки, яка проявляється не лише у фінансуванні, але й у трансфері управлінських механізмів, стандартів і моделей регулювання. Міжнародні організації та партнери, надаючи допомогу, водночас залучені до процесів оцінювання реформ, моніторингу їх реалізації та консультування органів державної влади. Це створює умови для внутрішньої інституційної модернізації, спрямованої на підвищення ефективності державного управління, зокрема у сферах публічних фінансів, антикорупційної політики та судової системи.

Умовність міжнародної підтримки виступає важливим фактором внутрішніх інституційних реформ, оскільки пов'язує доступ до ресурсів із виконанням конкретних зобов'язань. Такий підхід стимулює державу до прийняття рішень, які в іншому випадку могли б бути відкладені через політичні або адміністративні обмеження.

У воєнний період умовність допомоги набуває особливого значення, оскільки дозволяє поєднати короткострокові потреби виживання з довгостроковими цілями інституційного розвитку. Водночас надмірна жорсткість умов може створювати напруження між необхідністю швидкого реагування на виклики війни та вимогами структурних перетворень.

Зовнішня підтримка впливає і на стратегічне планування економічної політики, оскільки міжнародні партнери зацікавлені у передбачуваності та послідовності дій держави-реципієнта. Це зумовлює потребу у формуванні чітких середньо- і довгострокових програм відновлення та розвитку, інтегрованих у загальну систему економічної безпеки. У цьому контексті міжнародна допомога може розглядатися як каталізатор стратегічного мислення, що сприяє переходу від ситуативних рішень до більш системного управління економічними процесами [9].

Разом із тим залучення значних обсягів зовнішніх ресурсів породжує ризики формування надмірної залежності від міжнародної підтримки. Тривале фінансування бюджетного дефіциту за рахунок зовнішніх джерел може знижувати стимули до мобілізації внутрішніх ресурсів, реформування податкової системи та розвитку національного виробництва. У контексті економічної безпеки така залежність створює потенційні вразливості, пов'язані зі зміною політичної кон'юнктури, скороченням обсягів допомоги або посиленням умов її надання.

Збереження економічного суверенітету в умовах активної міжнародної підтримки вимагає чіткого розмежування між необхідною зовнішньою допомогою та стратегічними національними інтересами. Держава має зберігати спроможність самостійно визначати пріоритети економічної політики, навіть враховуючи рекомендації та вимоги міжнародних партнерів. Це передбачає розвиток власної аналітичної спроможності, здатності оцінювати довгострокові наслідки зовнішніх рішень та інтегрувати їх у національний контекст.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Економічна безпека України в умовах воєнного стану постає не лише як економічна чи управлінська категорія, а як комплексне політико-інституційне явище, тісно пов'язане з легітимністю влади, стійкістю політичної системи та здатністю держави мобілізувати ресурси в умовах екзистенційної загрози. Війна трансформує механізми стратегічного забезпечення економічної

безпеки, підсилюючи роль політичних інститутів у формуванні пріоритетів, перерозподілі ресурсів і балансуванні між вимогами безпеки та збереженням демократичних процедур. За таких умов ефективність економічної безпеки визначається не стільки обсягами наявних ресурсів, скільки здатністю політичної системи забезпечувати узгоджені рішення, суспільну підтримку та довіру.

Політико-інституційні виклики стратегічного забезпечення економічної безпеки посилюються впливом зовнішніх факторів, насамперед міжнародної фінансової та інституційної підтримки, яка одночасно виступає джерелом стабілізації та потенційних ризиків для економічного суверенітету. Залежність від зовнішніх ресурсів актуалізує проблему політичної автономії у визначенні стратегічних пріоритетів розвитку та відновлення, що вимагає чіткого розмежування між необхідною адаптацією до умов міжнародної допомоги і збереженням національних інтересів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом взаємодії економічної безпеки та демократичних процесів у воєнний і повоєнний періоди, зокрема впливу режимів надзвичайного управління на політичну легітимність, громадянську участь і суспільну довіру. Окремого наукового інтересу потребує вивчення довгострокових політичних наслідків зовнішньої фінансової залежності для економічного суверенітету та інституційної трансформації України в контексті європейської інтеграції та післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гнатів О. Цифровізація електронного судочинства: сучасні виклики та реалії в роботі адвоката. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2025. № 6. С. 303–307. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/12/46.pdf> (дата звернення: 24.01.2026).
2. Гриник О., Сисоєва І. Економічна безпека України: соціальний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-70> (дата звернення: 19.01.2026).
3. Драчов О., Замрига А. Інституційне забезпечення міжнародної фінансової системи. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 3(33). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3\(33\)-284-294](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3(33)-284-294) (дата звернення: 20.01.2026).
4. Канєва Т., Галабурда А. Бюджетна політика держави в умовах воєнного стану. *Науковий журнал "Scientia fructuosa"*. 2022. Т. 144, № 4. С. 98–109. URL: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(144\)07](https://doi.org/10.31617/1.2022(144)07) (дата звернення: 24.01.2026).
5. Коваленко А., Рубежов Б. Судова реформа в Україні: історія та сучасний стан. *Наукові перспективи*. 2021. № 12 (18). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-12\(18\)-256-269](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-12(18)-256-269) (дата звернення: 24.01.2026).
6. Ковач Я. В. Судова реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та можливі шляхи їх вирішення. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. Т. 32, № 2. С. 419–439. URL: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.32> (дата звернення: 15.01.2026).
7. Малахов Г. Б. Детермінація корупції у сфері оборонних закупівель в умовах правового режиму воєнного стану. *Нове українське право*. 2025. № 6. С. 91–98. URL: <https://doi.org/10.51989/nul.2024.6.13> (дата звернення: 08.01.2026).
8. Мойсіяха А. Роль міжнародної фінансової допомоги у забезпеченні стабільності національної безпеки. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 2(42). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-152-168](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-152-168) (дата звернення: 05.01.2026).
9. Панченко В. А. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 2(108). С. 139–143. URL: [https://doi.org/10.26642/eta-2024-2\(108\)-139-143](https://doi.org/10.26642/eta-2024-2(108)-139-143) (дата звернення: 18.01.2026).

10. Платухін О. Правова регламентація забезпечення економічної безпеки в Україні. *Науковий вісник УжНУ*. 2024. Т. 1, № 84. С. 346–351. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/309479/300974> (дата звернення: 28.01.2026).

11. Соколов О. Економічна безпека України в умовах воєнного стану. *Науковий вісник УжНУ*. 2025. Т. 1, № 86. С. 277–281. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.41> (дата звернення: 23.01.2026).

12. Ткачук О. Сучасні детермінанти злочинності у сфері оборонних закупівель. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 3(33). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3\(33\)-661-670](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3(33)-661-670) (дата звернення: 19.01.2026).

13. Холод М., Попов С. Модернізація організаційного механізму функціонування суб'єктів публічного управління у сфері екологічної безпеки в умовах загроз національній безпеці України. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2025. № 33. С. 375–386. URL: <https://doi.org/10.35432/tisb332025332699> (дата звернення: 25.01.2026).

14. Britchenko I. Enterprise economic security policy in politically volatile environments: strategic foundations, risk dimensions, and crisis adaptation mechanisms. *Economics, finance and management review*. 2025. № 2(22). С. 57–68. URL: <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2025-2-57-68> (Last accessed: 02.01.2026).

15. Syniavska L., Agres O., Rubai O. Ukraine's financial system in war conditions: challenges and ways to stabilization. *Business navigator*. 2025. № 2(79). URL: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.79-10> (Last accessed: 13.01.2026).

16. Pustovar V., Zakharenko K., Minenko Y. Institutional stability of the state during the war political factors of economic security of Ukraine. *Baltic journal of economic studies*. 2025. № 4. P. 260–268. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/3037/3009> (Last accessed: 24.01.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 28.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.03.2026